

พรรคเพื่อไทยกับผลการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566

พงศกร รัตนเรืองวัฒนา¹

วันที่รับบทความ: 28 มิถุนายน 2568

วันแก้ไขบทความ: 23 ธันวาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ: 25 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพัฒนาการของพรรคเพื่อไทยกับบริบทของการเมืองไทยหลังเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2557 จนถึงก่อนการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566 (2) ศึกษาพลังทำลายล้างสำคัญทางการเมืองต่อพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566 และ (3) ศึกษาปัจจัยความล้มเหลวของพรรคเพื่อไทยต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทย พ.ศ. 2566 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า (1) พัฒนาการของพรรคเพื่อไทยกับบริบทของการเมืองไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 จนถึงก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 พรรคเพื่อไทยถูกจำกัดบทบาทอย่างมาก แม้ว่าพรรคจะสามารถรักษาสถานะเดิมในภาคเหนือและอีสานไว้ได้ แต่กลับไม่สามารถปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์หรือยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทการเมืองใหม่ โดยเฉพาะในด้านการตอบสนองต่อความต้องการของคนรุ่นใหม่ และการเคลื่อนไหวที่เน้นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบการเมือง (2) พลังทำลายล้างสำคัญทางการเมืองต่อพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566 ได้แก่ พรรคก้าวไกล ซึ่งสามารถดึงดูดกลุ่มคนรุ่นใหม่และประชาชนในเขตเมืองด้วยนโยบายก้าวหน้า กล้าเผชิญหน้าและท้าทายระเบียบอำนาจเดิมอย่างเปิดเผย และการที่พรรคพลังประชารัฐและพรรคภูมิใจไทยยังคงมีอิทธิพลในเชิงนโยบาย และฐานท้องถิ่นเป็นอุปสรรคในการขยายพื้นที่ของพรรคเพื่อไทยในบางภูมิภาค (3) ปัจจัยความล้มเหลวของพรรคเพื่อไทยต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 แม้พรรคเพื่อไทยจะนำเสนอนโยบายประชานิยมรูปแบบใหม่ เช่น ดิจิทัลวอลเล็ต 10,000 บาท แต่กลับไม่สามารถสื่อสารกับประชาชนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ นโยบายขาดความน่าเชื่อถือทางการเมืองและไม่สามารถสร้างแรงจูงใจเท่ากับนโยบายก้าวหน้าเชิงโครงสร้างของพรรคก้าวไกล พรรคยังขาดเอกภาพทางยุทธศาสตร์ภายใน และเกิดความสับสนในท่าทีต่อพรรคทหาร โดยเฉพาะในช่วงหลังเลือกตั้งที่มีข่าวลือเรื่อง “จับมือพลังประชารัฐ” ทำให้สูญเสียความน่าเชื่อถือในหมู่ประชาชนที่ต้องการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การรณรงค์หาเสียงของพรรคเพื่อไทยเน้นฐานเสียงเดิมมากเกินไป และไม่สามารถเข้าถึงคนรุ่นใหม่หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการใช้สื่อใหม่และการสื่อสารแนวคิดที่สอดคล้องกับวาทกรรมการเมืองร่วมสมัย

คำสำคัญ: การเลือกตั้งทั่วไป; การรณรงค์ทางการเมือง; พรรคเพื่อไทย

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ นักศึกษาปริญญาเอก, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: iceonepoint@gmail.com

The Pheu Thai Party and the General Election Results on May 14, 2023

Pongsakorn Rattanaungvattana¹

Received: June 28, 2025

Revised: December 23, 2025

Accepted: December 25, 2025

Abstract

This research article examines (1) the development of the Pheu Thai Party and the context of Thai politics after the coup d'etat in 2014 until prior to the general election in 2023; studies (2) the important challenging political forces on the Pheu Thai Party in the general election under study; and investigates (3) the failure factors of the Pheu Thai Party on the determination of the strategies and election campaigns of the Pheu Thai Party in 2023. The qualitative research approach was employed. Data were collected using the techniques of documentary research and in-depth interview. Data analysis was conducted using the techniques of content analysis. Findings are as follows: (1) The development of the Pheu Thai Party and the context of Thai politics after the coup d'etat in 2014 until prior to the general election in 2023 showed that the Pheu Thai Party had to adjust under the context of the changing power structure resulting from the coup d'etat in 2014. The Pheu Thai Party having very limited roles. Although the Party could maintain the old bastion in the north and northeastern regions, it could not change its image or strategies efficiently in the new political context, especially in the response to the needs of the new generations and the movements with the focus on the structural change of the political system. (2) The important challenging political forces on the Pheu Thai Party in the general election in 2023 found that the major challenging political forces came from the Move Forward Party which attracted the new generations and residents in the city with a progressive policy, daring to face, and challenging former power openly. The Palang Pracharath Party and the Bhumjaithai Party retained influence in the policy and local base. These were the obstacles to the expansion of the Pheu Thai Party in certain regions. (3) The failure factors of the Pheu Thai Party on the determination of the strategies and election campaigns in 2023 found the following. Although the Pheu Thai Party presented a new form of populism policy such as the 10,000 baht digital wallet, it could not communicate with members of the general public clearly and efficiently. The policy lacked fiscal credibility and could not foster motivation the same way as the structural progressive policy of the Move Forward Party. The Party lacked unity in internal strategies and had confusion in the stance toward the Military Party. After the election the rumor of "holding hands with the Palang Pracharath" resulted in the loss of trust among members of the general public who needed change. In addition, the election campaigns of the Pheu Thai Party focused more on the same bastion and did not reach the new generations or first-time voters in an efficient manner. The Party did not use the new media and the communication of concepts in consonance with contemporary political discourses.

Keywords: General Election; Political Campaign; Pheu Thai Party

Type of Article: Research Article

¹Ph.D. Candidate, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University
Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand
Corresponding Author Email: iceonepoint@gmail.com

บทนำ

การเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 เป็นเหตุการณ์ที่มีนัยสำคัญต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในยุคหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนผ่านจากระบอบกึ่งประชาธิปไตยภายใต้การควบคุมของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มาสู่ความพยายามฟื้นฟูประชาธิปไตยภายใต้เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งถูกวิจารณ์อย่างกว้างขวางว่าออกแบบมาเพื่อลดบทบาทของพรรคการเมืองที่มีฐานเสียงเข้มแข็งและจำกัดโอกาสในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างผ่านกลไกของรัฐสภา

อย่างไรก็ตาม แม้พรรคเพื่อไทยจะได้รับคะแนนเสียงรวมเป็นอันดับที่ 2 จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 รองจากพรรคก้าวไกล (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2566) ความเชื่อมโยงระหว่างพรรคกับกลุ่มผลประโยชน์ในระดับพื้นที่และการระดมทรัพยากร ทว่าความท้าทายสำคัญของพรรคกลับอยู่ที่การสร้างค่านิยมในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีแนวโน้มสนับสนุนพรรคก้าวไกลมากขึ้น และความสามารถในการนำเสนอนโยบายหรือวิสัยทัศน์ใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุคดิจิทัล ฉะนั้น ผลการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 จึงไม่เพียงแต่เป็นบททดสอบของพรรคเพื่อไทยในฐานะพรรคที่เคยเป็นแกนนำการเมืองไทย หากแต่ยังสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่เอื้อให้กับกลุ่มอำนาจเดิมและจำกัดขอบเขตของประชาธิปไตยในเชิงสถาบันอย่างมีนัยสำคัญ (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, ณัฏฐาภัทร อมรกุล และปฐวิทย์ วัฒนสุข, 2566)

พัฒนาการของพรรคเพื่อไทยในช่วง พ.ศ. 2557-2566 เป็นเรื่องราวของความพยายามในการกลับเข้าสู่อำนาจท่ามกลางข้อจำกัดของระบอบการเมืองกึ่งประชาธิปไตย และท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคมไทย ทำให้พรรคต้องเผชิญทั้งกับข้อจำกัดจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และการควบคุมของชนชั้นนำทางการเมือง ขณะเดียวกันก็ต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางความคิดของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น ความพ่ายแพ้ในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะเขตเมืองและพื้นที่ที่เคยเป็นฐานเสียงสำคัญของพรรคเพื่อไทย เช่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงพื้นที่ของกลุ่มบ้านใหญ่ในบางจังหวัด จึงไม่ใช่เพียงเรื่องยุทธศาสตร์การหาเสียงที่ล้าหลังเท่านั้น แต่สะท้อนถึงความล้มเหลวในเชิงอุดมการณ์ที่พรรคไม่สามารถตอบสนองต่อคลื่นความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจการศึกษาพรรคเพื่อไทยกับผลการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทั้งในเชิงพัฒนาการของพรรคเพื่อทำความเข้าใจบทบาท การปรับตัว และข้อจำกัดของพรรคในการดำรงอยู่ภายใต้บริบทการเมืองใหม่ การวิเคราะห์พลังทำลายที่พรรคเผชิญจากพรรคการเมืองอื่น และการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ที่ล้มเหลว อันจะช่วยให้ทำความเข้าใจบทบาทของพรรคการเมืองหลักในประเทศไทย และเปิดเผยภาพรวมของสังคมการเมืองไทยในยุคเปลี่ยนผ่านที่กำลังเปิดรับพลังใหม่ ๆ ที่เรียกร้องประชาธิปไตยที่ลึกซึ้ง โปร่งใส และมีส่วนร่วมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของพรรคเพื่อไทยกับบริบททางการเมืองไทยหลังเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2557 จนถึงก่อนการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566
2. เพื่อศึกษาพลังทำลายสำคัญทางการเมืองต่อพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566
3. เพื่อศึกษาปัจจัยความล้มเหลวของพรรคเพื่อไทยต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทย พ.ศ. 2566

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องพรรคเพื่อไทยกับผลการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ทฤษฎีพรรคการเมืองเพื่อวิเคราะห์บทบาทและพัฒนาการของพรรคเพื่อไทยในฐานะพรรคการเมืองประเภท “พรรคมวลชน” ที่ปรับตัวกลายเป็น “พรรคแบบมืออาชีพ” (Duverger, 1964; Michels, 1999) ทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองเพื่ออธิบาย

การปรับตัวของพรรคภายใต้บริบทหลังรัฐประหาร อำนาจอธิปไตยและการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยที่ยังไม่สมบูรณ์ และใช้อธิบายการเกิดขึ้นของ “พลังท้าทายใหม่” เช่น พรรคก้าวไกล ในฐานะ “พรรคทางเลือก” ที่สะท้อนคลื่นความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมืองและอัตลักษณ์ของคนรุ่นใหม่ (Acemoglu & Robinson, 2001; Reynolds, Jones, O'Brien, & Subasic, 2013) แนวคิดการสื่อสารทางการเมืองเพื่อวิเคราะห์วิธีการสื่อสารของพรรคกับประชาชน การวางตัวของผู้นำ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ สโลแกน และภาพลักษณ์ผู้นำ (Nimmo, 1977; Blumler, 2015) แนวคิดความนิยมทางการเมืองเพื่อวิเคราะห์ว่าพรรคเพื่อไทยรักษาสถานะเสียงและความนิยมอย่างไรท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและผู้มีสิทธิเลือกตั้งรุ่นใหม่ และเพื่ออธิบายว่าการสื่อสารและกลยุทธ์เหล่านั้นส่งผลต่อความนิยมของพรรคหรือไม่ และเพราะเหตุใดพรรคจึงไม่สามารถชนะเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย (Acemoglu, Egorov, & Sonin, 2013; Holcombe, 2021) และแนวคิดยุทธศาสตร์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น การจัดแคมเปญ การจัดวาระข่าวสาร การจัดการผู้สมัคร และการวางยุทธศาสตร์แบบพื้นที่ (Holbert & Benoit, 2009; Denton, 2017) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พงศกร อรรณพพร (2561), ไซยา พรหมา (2563), รติกา พันธุ์สวัสดิ์ (2566) และธนวัชร วัฒนา (2567) จากนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องพรรคเพื่อไทยกับผลการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

1. การวิจัยเอกสาร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารชั้นต้น (primary data) ที่เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบ ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งและข้อมูลเกี่ยวกับพรรคการเมือง และการสำรวจเอกสาร (document surveys) เป็นการสำรวจและศึกษาค้นคว้าจากเอกสารด้านตำราวิชาการ งานเขียนสื่อสิ่งพิมพ์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ คุชกรีนินธ์ วารสารและจุลสาร ทั้งที่เป็นของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน บทความในหนังสือพิมพ์ทั้งรายวันรายสัปดาห์ ข้อมูลจากเว็บไซต์ (website) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเลือกตัวแทนผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีพื้นฐานอยู่บนเกณฑ์การคัดเลือกที่สะท้อนถึงความเป็นตัวแทนเชิงโครงสร้าง (structural representation) ของพรรคเพื่อไทย ทั้งในด้านตำแหน่งทางการเมือง ประสบการณ์ และบทบาทเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การหาเสียงของพรรค เป็นการใช้เกณฑ์ “การเป็นผู้แทนเชิงยุทธศาสตร์และพื้นที่” ที่สามารถให้ข้อมูลลึกซึ้งทั้งในเชิงนโยบาย กลยุทธ์ และปฏิบัติการเลือกตั้ง ซึ่งผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2568 จำนวน 12 คน ดังนี้

- (1) คุณพวงเพชร ชุนละเอียด ประธานคณะกรรมการประสานงานการเมืองพื้นที่กรุงเทพมหานคร
- (2) คุณสุรชาติ เทียนทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร
- (3) คุณศุภชัย นพขำ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปทุมธานี
- (4) คุณสรวิศ เทียนทอง เลขานุการพรรคเพื่อไทย และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระแก้ว
- (5) คุณชลน่าน ศรีแก้ว อดีตหัวหน้าพรรคเพื่อไทย และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดน่าน
- (6) คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร
- (7) คุณคุณากร ปรีชาชนะ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุรินทร์
- (8) คุณวิทยา ทรงคำ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่
- (9) คุณพลภูมิ วิภัติภูมิประเทศ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร
- (10) คุณสุรพล เกียรติไชยากร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่
- (11) คุณวิชาญ มินชัยนันท์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร
- (12) คุณสงวน พงษ์มณี อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก กำหนดวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้มาจัดทำให้เป็นระบบ แยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งการเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องพรรคเพื่อไทยกับผลการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. พัฒนาการของพรรคเพื่อไทยภายใต้บริบทการเมืองไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557-2566

1.1 พรรคเพื่อไทยภายใต้โครงสร้างอำนาจนิยม (พ.ศ. 2557-2562)

ภายหลังการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 พรรคเพื่อไทยต้องดำรงอยู่ภายใต้บริบทของโครงสร้างอำนาจนิยมแบบควบคุม ซึ่งจำกัดเสรีภาพทางการเมืองอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะในช่วงที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติใช้อำนาจพิเศษตามมาตรา 44 ห้ามการเคลื่อนไหวทางการเมือง และ

ดำเนินการ “ปรับทัศนคติ” ต่อสมาชิกพรรคและแกนนำหลายคน ส่งผลให้พรรคไม่สามารถทำกิจกรรมทางการเมืองได้ตามปกติ

ในเชิงโครงสร้าง พรรคเพื่อไทยถูกกดดันทั้งจากกลไกรัฐและกระบวนการยุติธรรม องค์การอิสระบางแห่งถูกมองว่ามีบทบาททางการเมืองมากกว่าหน้าที่ตามกฎหมาย ขณะเดียวกัน พรรคก็ไม่สามารถใช้เวทีสาธารณะในการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทหารหรือเสนอทางเลือกทางนโยบายได้อย่างเปิดเผย จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์จากพรรคที่เคยรุกทางการเมืองมาเป็นพรรคที่เน้น “ความสงบนิ่งเพื่อความอยู่รอด” แม้จะประสบกับข้อจำกัดอย่างมาก แต่พรรคเพื่อไทยยังสามารถรักษาฐานเสียงระดับพื้นที่ได้ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านเครือข่ายท้องถิ่นเดิม เช่น อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ซึ่งยังคงมีบทบาทในการสื่อสารและเชื่อมโยงกับประชาชน นอกจากนี้ พรรคยังเลือกที่จะไม่เผชิญหน้าโดยตรงกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือวิพากษ์วิจารณ์สถาบันหลักของรัฐ แต่คงภาพลักษณ์ของพรรคฝ่ายค้านที่รอจังหวะการกลับเข้าสู่สนามเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งแม้จะถูกออกแบบให้สกัดพรรคการเมืองขนาดใหญ่ แต่พรรคเพื่อไทยก็ยังคงพยายามปรับระดับระบอบตนเองให้มีบทบาทต่อเนื่องในระบบการเมืองไทย

1.2 พรรคเพื่อไทยภายใต้โครงสร้างกึ่งอำนาจนิยม (พ.ศ. 2562-2566)

ในช่วงปี พ.ศ. 2562-2566 พรรคเพื่อไทยต้องดำรงอยู่ภายใต้บริบทของโครงสร้างการเมืองแบบกึ่งอำนาจนิยม ซึ่งเป็นระบบที่ยังคงมีองค์ประกอบของประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้ง พรรคการเมือง และเสรีภาพบางประการ แต่ภายใต้กลไกที่ถูกออกแบบมาเพื่อควบคุมและรักษาอำนาจของกลุ่มที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง โดยเฉพาะผ่านรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้าง “ประชาธิปไตยจำกัด” ซึ่งประชาชนสามารถลงคะแนนเสียงได้ แต่ไม่สามารถกำหนดทิศทางการเมืองหรือรัฐบาลได้อย่างแท้จริง กลไกอย่างสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมที่ลดทอนอำนาจของพรรคขนาดใหญ่ และองค์การอิสระซึ่งถูกวิพากษ์เรื่องความไม่เป็นกลาง ล้วนกลายเป็นโครงสร้างที่สกัดกั้นการใช้อำนาจทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยอย่างมีนัยสำคัญภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว พรรคเพื่อไทยต้องปรับยุทธศาสตร์จากการเผชิญหน้าไปสู่การดำรงอยู่ด้วยความระมัดระวัง โดยเน้นการรักษาฐานเสียงเดิมในระดับท้องถิ่น การใช้นโยบายประชานิยมแบบดั้งเดิม เช่น การแจกเงินหรือกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเชื่อมั่น และการผลักดันผู้นำรุ่นใหม่เข้าสู่แนวหน้า เช่น แพทองธาร ชินวัตร เพื่อปรับภาพลักษณ์ของพรรคให้ทันสมัยและลดแรงเสียดทานทางการเมืองจากความขัดแย้งในอดีต อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าวยังไม่สามารถตอบโจทย์ความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของวัฒนธรรมการเมืองไทย โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่หันไปสนับสนุนพรรคก้าวไกล ซึ่งมีจุดยืนชัดเจน กล้าท้าทายอำนาจเดิม และสามารถสื่อสารกับประชาชนได้อย่างเข้าถึงและทันสมัยกว่า แม้พรรคเพื่อไทยจะสามารถคงบทบาทในระบบรัฐสภาได้ แต่ก็ต้องเผชิญกับภาวะที่ไม่สามารถขยายฐานเสียงใหม่หรือเป็นผู้นำในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างได้อย่างแท้จริง กลายเป็นพรรคที่ต้องเล่นเกมการเมืองบนกระดานที่ไม่เท่าเทียม ด้วยการประนีประนอมเพื่อความอยู่รอด และการรักษาอิทธิพลในพื้นที่ที่ตนเองครอบครองเดิม พัฒนาการของพรรคเพื่อไทยในช่วง พ.ศ. 2562-2566 จึงเป็นภาพสะท้อนของพรรคการเมืองใหญ่ที่ถูกจำกัดบทบาทในระบบกึ่งอำนาจนิยม และพยายามดิ้นรนปรับตัวโดยไม่สามารถพลิกกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเต็มที่

2. พลังท้าทายทางการเมืองและการแข่งขันกับพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566

2.1 พัฒนาการและการก่อตั้งพรรคอนาคตใหม่

พรรคอนาคตใหม่ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2561 โดยมีนายธนกร จีรังเรืองกิจ นักธุรกิจรุ่นใหม่และนักเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นหัวหน้าพรรค จุดเริ่มต้นของพรรคนี้เกิดขึ้นจากความไม่พอใจต่อการเมืองไทยที่ถูกครอบงำโดยโครงสร้างอำนาจแบบอำนาจนิยมภายใต้การรัฐประหาร พ.ศ. 2557 พรรคอนาคตใหม่ประกาศตัวเป็น “พรรคการเมืองของคนรุ่นใหม่” ที่ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การกระจายอำนาจ และการปฏิรูปโครงสร้างรัฐ โดยชูสโลแกน (slogan) “ประเทศไทยต้องดีกว่านี้” เพื่อท้าทายการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และ

กลุ่มอนุรักษนิยมที่ครองอำนาจในขณะนั้น ความโดดเด่นของพรรคอนาคตใหม่อยู่ที่การใช้ “ตัวบุคคล” โดยเฉพาะบทบาทของ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ซึ่งกลายเป็นสัญลักษณ์ของพรรคในฐานะผู้นำที่มีพลังทางอุดมการณ์ กล้าชนกับอำนาจเดิม และสามารถสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ได้อย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาพลักษณ์ผู้นำรุ่นใหม่ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย (social media) การไลฟ์สด (live streaming) และการจัดเวทีพูดคุยกับประชาชนทั่วประเทศ ช่วยให้พรรคสามารถสร้างฐานมวลชนใหม่ในกลุ่มเยาวชน นักศึกษา และประชาชนที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง

แม้จะเป็นพรรคใหม่ แต่พรรคอนาคตใหม่สามารถสร้างแรงสั่นสะเทือนทางการเมืองได้ทันที โดยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 พรรคได้คะแนนเสียงเป็นอันดับที่ 3 และได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าสภา จำนวน 81 คน แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการเชื่อมต่อกับความต้องการของสังคมในยุคเปลี่ยนผ่าน อย่างไรก็ตาม พรรคก็ต้องเผชิญกับแรงต้านจากโครงสร้างอำนาจเดิม และถูกยุบพรรคในปี พ.ศ. 2563 ด้วยคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญจากคดีเงินกู้พรรค ซึ่งหลายฝ่ายมองว่าเป็นการใช้กลไกรัฐเพื่อสกัดพรรคการเมืองฝ่ายประชาธิปไตย พรรคอนาคตใหม่จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยยุคใหม่ ที่เน้นบทบาทของผู้นำที่มีอุดมการณ์ กลยุทธ์การสื่อสารแบบเข้าถึงประชาชน และการเชื่อมโยงกับพลังทางสังคมรุ่นใหม่ซึ่งไม่ยอมรับโครงสร้างอำนาจเดิม และต้องการปฏิรูประบบการเมืองอย่างจริงจัง โดยทิศทางและแนวคิดเหล่านี้ถูกสานต่อโดย “พรรคก้าวไกล” ซึ่งเป็นพรรคสืบทอดอุดมการณ์เดิมหลังการยุบพรรคอนาคตใหม่

2.2 บทบาทของพรรคก้าวไกลกับการแข่งขันทางการเมืองกับพรรคเพื่อไทย

บทบาทของพรรคก้าวไกลในการแข่งขันทางการเมืองกับพรรคเพื่อไทยมีความสำคัญและเด่นชัดในหลายมิติ โดยเฉพาะหลังการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ซึ่งพรรคก้าวไกลกลายเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งรุ่นใหม่และคนเมือง ด้วยการเสนอแนวคิดและนโยบายที่มีความก้าวหน้า เช่น การปฏิรูปสถาบัน การส่งเสริมประชาธิปไตยเชิงลึก และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (online social media) ในการสื่อสารที่ทันสมัยและเข้าถึงง่าย การแข่งขันระหว่างพรรคก้าวไกลกับพรรคเพื่อไทยจึงไม่ได้เป็นเพียงการแข่งขันทางการเมืองแบบเดิม ๆ แต่เป็นการแข่งขันในเชิงยุทธศาสตร์การสื่อสาร การสร้างฐานเสียง และการนำเสนอวิสัยทัศน์ทางการเมืองที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในระบบการเมืองไทยในขณะที่ยังคงพึ่งพาฐานเสียงเดิมและยุทธศาสตร์แบบดั้งเดิม พรรคก้าวไกลได้สร้างความแตกต่างด้วยการยกระดับบทบาทของตนเองให้กลายเป็นตัวแทนของความเปลี่ยนแปลงและความหวังใหม่ทางการเมืองไทย ส่งผลให้พรรคก้าวไกลสามารถชิงส่วนแบ่งเสียงสำคัญจากกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่พรรคเพื่อไทยไม่สามารถเข้าถึงได้มากนัก ดังนั้น บทบาทของพรรคก้าวไกลในการแข่งขันกับพรรคเพื่อไทยจึงสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตใหม่ของการเมืองไทยที่เปลี่ยนจากการเมืองแบบอุปถัมภ์ไปสู่การเมืองแบบมีส่วนร่วมและเน้นประชาธิปไตยเชิงลึกมากขึ้น ทั้งยังท้าทายให้พรรคเพื่อไทยต้องปรับตัวและพัฒนายุทธศาสตร์ใหม่เพื่อรักษาความเกี่ยวข้องกับฐานเสียงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

2.3 ความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม การเลือกตั้งของประชาชน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่

คนรุ่นใหม่ในประเทศไทยมีพฤติกรรมการเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน โดยพวกเขามีความตื่นตัวและให้ความสนใจกับประเด็นทางการเมืองและสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการติดตามข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางโซเชียลมีเดีย ซึ่งช่วยเปิดพื้นที่ให้พวกเขามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองมากกว่าที่เคยเป็นมา คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มสนับสนุนพรรคการเมืองที่เสนอแนวนโยบายที่ตอบโจทย์ความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง เช่น การปฏิรูปสถาบัน ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคมและสิทธิมนุษยชน มากกว่าการยึดติดกับความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์หรือความจงรักภักดีต่อกลุ่มหรือบุคคลในอดีต ทั้งนี้ คนรุ่นใหม่ยังแสดงความไม่เชื่อมั่นต่อพรรคการเมืองแบบดั้งเดิมที่เน้นอิทธิพลของตระกูลหรือกลุ่มการเมือง ทำให้พวกเขามองไปสนับสนุนพรรคการเมืองหน้าใหม่ที่มีแนวคิดก้าวหน้าและโปร่งใสมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล (digital technology and media) จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารและแสดงออกทางการเมืองของคนกลุ่มนี้ ซึ่งส่งผลให้รูปแบบการเลือกตั้งและการถ่วงดุลทางการเมืองเปลี่ยนจากการพบปะในพื้นที่มาเป็นการเคลื่อนไหวผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น นอกจากนี้ คนรุ่นใหม่ยังให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมในระบบการเมือง

ต้องการเห็นการเมืองที่เปิดเผยและตรวจสอบได้ ทำให้พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของพวกเขาสะท้อนถึงพลวัตใหม่ที่ท้าทายพรรคการเมืองเดิมและส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

3. ปัจจัยความล้มเหลวของพรรคเพื่อไทยในการกำหนดยุทธศาสตร์และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ. 2566

3.1 ความล้มเหลวทางยุทธศาสตร์ของพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566

ความล้มเหลวทางยุทธศาสตร์ของพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 สะท้อนผ่านหลายมิติที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล แม้ว่าพรรคจะยังคงครองฐานเสียงในพื้นที่เดิมได้ดี แต่พรรคกลับไม่สามารถขยายฐานเสียงไปยังกลุ่มคนรุ่นใหม่และประชาชนในเขตเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากยุทธศาสตร์การสื่อสารและนโยบายยังคงยึดติดกับรูปแบบเดิมที่เน้นการสื่อสารผ่านช่องทางแบบดั้งเดิม และขาดความชัดเจนในประเด็นสำคัญทางการเมือง เช่น การปฏิรูปสถาบันและความโปร่งใสทางการเมือง ทำให้พรรคเสียโอกาสในการสร้างความเชื่อมั่นกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง นอกจากนี้ การวางยุทธศาสตร์ด้านการสร้างพันธมิตรและการเจรจาทางการเมืองก็ยังไม่สามารถตอบโจทย์พลวัตการเมืองที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็วในปัจจุบันได้อย่างเต็มที่ ทำให้พรรคเพื่อไทยไม่สามารถประสานเสียงพรรคอื่น ๆ เพื่อจัดตั้งรัฐบาลได้ แม้จะได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตสูงที่สุดก็ตาม ผลจากข้อจำกัดเหล่านี้จึงสะท้อนถึงความจำเป็นที่พรรคเพื่อไทยต้องปรับยุทธศาสตร์ทั้งในด้านนโยบาย การสื่อสาร และการจัดตั้งพันธมิตรทางการเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเมืองยุคใหม่และตอบสนองความคาดหวังของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างแท้จริง

3.2 ความล้มเหลวทางยุทธศาสตร์ของการสื่อสารทางการเมืองในโลกดิจิทัลและการใช้สื่อ

ความล้มเหลวทางยุทธศาสตร์ของพรรคเพื่อไทยในการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อโซเชียลมีเดียในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566 เป็นผลจากการไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล (digital world) พรรคยังคงใช้วิธีการสื่อสารแบบดั้งเดิม ขาดการมีส่วนร่วมและความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนและพลเมืองดิจิทัล (digital citizen) ที่ให้ความสำคัญกับวาทกรรม อารมณ์ร่วม และความโปร่งใส พรรคเพื่อไทยไม่สามารถสร้างจุดยืนเชิงอุดมการณ์หรือภาพลักษณ์ของผู้นำที่ตอบโจทย์ความหวังของผู้มีสิทธิเลือกตั้งรุ่นใหม่ได้ ขณะที่พรรคก้าวไกลสามารถใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (digital platform) อย่าง TikTok, Facebook และ Twitter ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างกระแส “พีธีไฟเวอร์” ที่เชื่อมโยงภาพลักษณ์ของผู้นำกับจินตนาการร่วมของสังคม สร้างวาทกรรมที่มีพลังทางสัญลักษณ์ และสร้างอารมณ์ร่วมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างลึกซึ้ง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมทางการเมือง พรรคก้าวไกลได้แสดงให้เห็นถึงการเป็นพรรคที่เข้าใจการเมืองในยุคใหม่ ขณะที่พรรคเพื่อไทยกลับล้าหลังในเชิงยุทธศาสตร์ ขาดกรอบคิดเชิงบูรณาการในการใช้สื่อดิจิทัล และไม่สามารถสร้างความผูกพันกับประชาชนในเชิงสัญลักษณ์ได้อย่างทั่วถึง การขาดการสื่อสารที่มีพลังในยุคดิจิทัลนี้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความพ่ายแพ้ของพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งครั้งนี้

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องพรรคเพื่อไทยกับผลการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาการของพรรคเพื่อไทยภายใต้บริบทการเมืองไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557-2566 ที่พบว่า พรรคเพื่อไทยภายใต้โครงสร้างอำนาจนิยม (พ.ศ. 2557-2562) อยู่ในภาวะ “ตั้งรับเชิงยุทธศาสตร์” ที่ไม่เอื้อต่อการเติบโตทางการเมือง ถูกจำกัดทั้งในเชิงการสื่อสาร การจัดองค์กร และการขยายฐานมวลชน โดยแม้จะสามารถรักษาความนิยมระดับหนึ่งไว้ได้ แต่ก็ไม่สามารถปรับตัวได้เต็มที่ในบริบทของการเมืองหลังรัฐประหารที่เปลี่ยนไปอย่างมาก และพรรคเพื่อไทยภายใต้โครงสร้างกึ่งอำนาจนิยม (2562-2566) อยู่ในภาวะ “ชะงักเชิงกลยุทธ์” ไม่สามารถกลับคืนสู่บทบาทนำทางการเมืองได้อย่างแท้จริง แม้ยัง

รักษาสถานะเดิมไว้ได้ระดับหนึ่ง แต่กลับประสบปัญหาในการขยายฐานสู่คนรุ่นใหม่และกลุ่มกลางเมือง ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์หรือท้าทายระบอบกึ่งอำนาจนิยมอย่างตรงไปตรงมา ส่งผลให้พรรคตกอยู่ในภาวะ “การเมืองแบบประนีประนอม” ที่ขาดพลังในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง สอดคล้องกับ พงศกร อรรณพพร (2561) ที่พบว่า บริบททางการเมืองในแต่ละช่วงเวลามีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการสร้างและรักษาสถานะสนับสนุนทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสอดคล้องกับ ไชยา พรหมา (2563) ที่พบว่า บริบททางการเมืองมีผลต่อการสร้างความนิยมและการพัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย ปัญหาและอุปสรรคต่อการรักษาความนิยมของพรรคเพื่อไทย มี 5 ปัจจัย คือ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากนโยบายพรรค การถูกมองว่าเป็นพรรคของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร คนเดียว การต่อต้านจากกลุ่มที่มีความคิดเห็นขัดแย้ง การรัฐประหาร การยุบพรรค และการตัดสิทธิทางการเมืองของบุคลากรภายในพรรค นอกจากนี้ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้วางระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมเป็นการลดทอนความได้เปรียบของพรรคใหญ่ และให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาเลือกนายกรัฐมนตรี ส่งผลให้พรรคเพื่อไทยแม้จะชนะคะแนนเสียงมากที่สุดก็ไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ สะท้อนถึงการออกแบบโครงสร้างรัฐเพื่อควบคุมพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม สอดคล้องกับ พงศกร อรรณพพร (2561) ที่พบว่า อุปสรรคปัญหาในการสร้างและรักษาสถานะทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย คือ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 265 และมาตรา 279 รวมทั้งประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ยังมีผลบังคับใช้อยู่

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้พรรคเพื่อไทยพ่ายแพ้การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566 ที่พบว่า พรรคเพื่อไทยพ่ายแพ้จากกลยุทธ์ดั้งเดิมที่ไม่ตอบโจทย์ยุคดิจิทัล ขณะที่พรรคก้าวไกลใช้สื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสารอุดมการณ์ชัดเจน และเข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ดีกว่า ส่งผลให้พรรคเพื่อไทยสูญเสียฐานเสียงสำคัญในเขตเมืองและคนรุ่นใหม่ และคนรุ่นใหม่เปลี่ยนจากการเมืองแบบอุปถัมภ์สู่การเมืองเชิงอุดมการณ์ ใช้โซเชียลมีเดียในการประเมินพรรค และต้องการพรรคที่สะท้อนคุณค่าและจุดยืน พรรคเพื่อไทยไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับพลวัตนี้ได้จึงสูญเสียความนิยมในกลุ่มเยาวชน สอดคล้องกับ รติกา พันธุ์สวัสดิ์ (2566) ที่พบว่า พรรคก้าวไกลเป็นพรรคการเมืองสมัยใหม่ที่สามารถสร้างความนิยมบนสื่อสังคมออนไลน์โดยการสื่อสารที่มีจุดยืนชัดเจนและการปราศรัยที่เน้นการเข้าถึงและเท่าเทียม และสอดคล้องกับ ธนวัชร วัฒนา (2567) ที่พบว่า ชัยชนะของพรรคก้าวไกลในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน พ.ศ. 2566 เกิดขึ้นมาจากเรื่องความอ่อนแอของกลุ่มคนเสื้อแดงและอดีตนายกรัฐมนตรี นายทักษิณ ชินวัตร อยู่ต่างประเทศยาวนาน ปัจจัยเรื่องการไม่ยืนยันลงพื้นที่ของนักการเมืองที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัจจัยเรื่องความสำเร็จของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคอนาคตใหม่-พรรคก้าวไกลต่อบทบาททางการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร กระบวนการถ่ายทอดแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคก้าวไกลมีความเข้มแข็งต่อเนื่อง และปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของ 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบนมาจากประชาชนบางกลุ่มไม่ชอบการบริหารประเทศของรัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

3. ปัจจัยความล้มเหลวต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทย พ.ศ. 2566 ที่พบว่า พรรคเพื่อไทยไม่สามารถปรับตัวต่อบริบททางการเมืองใหม่ เน้นนโยบายแบบเดิม ขาดจุดยืนอุดมการณ์ชัดเจน และไม่มีผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนยุคใหม่ได้ และพรรคเพื่อไทยล้มเหลวในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสื่อสารกับประชาชน ขาดการสร้างภาพลักษณ์และอารมณ์ร่วม ขณะที่พรรคก้าวไกลใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลได้อย่างมีพลังจึงเข้าถึงประชาชนรุ่นใหม่ได้ดีกว่าอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ รติกา พันธุ์สวัสดิ์ (2566) ที่พบว่า พรรคก้าวไกลมีการสื่อสารแบบออนไลน์ (online) ประกอบด้วย Facebook, Instagram, Twitter, TikTok และผ่านการสื่อสารแบบออนไลน์ (onsite) ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์ผ่านรายการโทรทัศน์ การได้เวที และการลงพื้นที่หาเสียง (คาราวานก้าวไกล) และสอดคล้องกับ ธนวัชร วัฒนา (2567) ที่พบว่า ยุทธศาสตร์และวิธีการรณรงค์หาเสียงทางการเมืองของพรรคก้าวไกลในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน พ.ศ. 2566 เน้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะแอปพลิเคชัน TikTok เป็นเครื่องมือหาเสียงที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับคะแนนนิยมทางการเมือง

ของหัวหน้าพรรคมีความโดดเด่นมากกว่าหัวหน้าพรรคการเมืองอื่น ส่งผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากคะแนนนิยมของพรรคมากกว่าคะแนนนิยมของผู้สมัคร

ข้อเสนอแนะ

1. พรรคการเมืองควรเน้นกลยุทธ์ใหม่ที่ตอบโจทย์ยุคดิจิทัลโดยใช้สื่อออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสื่อสารเพื่อแสดงถึงอุดมการณ์ที่ชัดเจน และเข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกกลุ่ม รวมถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่หันมาสนใจการเมืองมากขึ้นได้ มีการสร้างผู้นำที่สามารถเป็นแรงบันดาลใจและความหวังให้กับคนทุกกลุ่ม อันจะส่งผลให้พรรคการเมืองสามารถปรับตัวให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาซึ่งจะนำไปสู่การฟื้นฟูและรักษาสถานะทางการเมืองที่มีอยู่เดิมและสร้างฐานเสียงกับคนกลุ่มใหม่ที่เป็นกลุ่มเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การสื่อสารทางการเมืองระหว่างพรรคเพื่อไทยกับพรรคก้าวไกลในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อนำเสนอนโยบายให้กับกลุ่มเป้าหมายคนรุ่นใหม่ เพื่อทำความเข้าใจว่ากลยุทธ์ใดที่ส่งผลต่อความนิยมในกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งยุคใหม่อย่างมีนัยสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา พรหมา. (2563). *พรรคการเมืองกับการสร้างความนิยมทางการเมือง: กรณีศึกษาพรรคเพื่อไทย*. คุษฏินิพนธ์ปรัชญา คุษฏิปบัณฑิต (การเมือง), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนวัชร วัฒนา. (2567). *ยุทธศาสตร์ของพรรคก้าวไกลในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน พ.ศ. 2566*. คุษฏินิพนธ์ปรัชญา คุษฏิปบัณฑิต (การเมือง), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พงศกร อรรถนพพร. (2561). *การสร้างและการรักษาสถานะสนับสนุนทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. คุษฏินิพนธ์ปรัชญา คุษฏิปบัณฑิต (การเมือง), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รติกา พันธวิสัยดี. (2566). *การสร้างแบรนด์ทางการเมืองของพรรคก้าวไกล*. คุษฏินิพนธ์ปรัชญา คุษฏิปบัณฑิต (การเมือง), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, ณัฏฐาภัทร อมรกุล และปฐวิญญ์ วัฒนสุข. (2566). *บทบาทของพรรคการเมืองกับการให้การศึกษาทางการเมือง*. สถาบันพระปกเกล้า, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2566). *ข้อมูลสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566*. ผู้แต่ง.
- Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2001). A theory of political transitions. *American Economic Review*, 91(4), 938-963.
- Acemoglu, D., Egorov, G., & Sonin, K. (2013). A political theory of populism. *The Quarterly Journal of Economics*, 128(2), 771-805.
- Blumler, J. G. (2015). Core theories of political communication: Foundational and freshly minted. *Communication Theory*, 25, 426-438.
- Denton, R. E., Jr. (Ed). (2017). *Political campaign communication: Theory, method, and practice*. Lexington.
- Duverger, M. (1964). *Political parties: Their organization and activity in the modern state* (3rd ed.). Methuen.
- Holbert, R. L., & Benoit, W. L. (2009). A theory of political campaign media connectedness. *Communication Monographs*, 76(3), 303-332.
- Holcombe, R. G. (2021). Populism: Promises and problems. *The Independent Review*, 26(1), 27-37.
- Michels, R. (1999). *Political parties: A sociological study of the oligarchical tendencies of modern democracy*. Routledge.

- Nimmo, D. (1977). Political communication theory and research: An overview. *Annals of the International Communication Association*, 1(1), 441-452.
- Reynolds, K. J., Jones, B. M., O'Brien, K., & Subasic, E. (2013). Theories of socio-political change and the dynamics of sub-group versus superordinate interests. *European Psychologist*, 18(4), 235-244.